

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Anayasa Mahkemesi Başkanlığından:

Esas Sayısı : 2025/111

Karar Sayısı : 2025/154

Karar Tarihi : 10/7/2025

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN: Bafra 3. Asliye Ceza Mahkemesi

İTİRAZIN KONUSU: 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 297. maddesinin 24/11/2016 tarihli ve 6763 sayılı Kanun'un 20. maddesiyle yeniden düzenlenen (2) numaralı fıkrasının (d) bendinin Anayasa'nın 2. ve 38. maddelerine aykırılığı ileri sürülerek iptaline karar verilmesi talebidir.

OLAY: İnfaz kurumuna veya tutukevine yasak eşya sokma suçundan açılan davada itiraz konusu kuralın Anayasa'ya aykırı olduğu kanısına varan Mahkeme, iptali için başvurmuştur.

I. İPTALİ İSTENEN KANUN HÜKMÜ

Kanun'un itiraz konusu kuralın da yer aldığı 297. maddesi şöyledir:

“İnfaz kurumuna veya tutukevine yasak eşya sokmak

Madde 297- (1) İnfaz kurumuna veya tutukevine silah, uyuşturucu veya uyarıcı madde veya elektronik haberleşme aracı sokan veya bulunduran kişi, iki yıldan beş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. Bu suçun konusunu oluşturan eşyanın, temin edilmesi veya bulundurulması ayrı bir suç oluşturduğu takdirde; fıkri içtima hükümlerine göre belirlenecek ceza yarı oranında artırılır.

(2) (İptal: Anayasa Mahkemesinin 7/7/2011 tarihli ve E.:2010/69, K.:2011/116 sayılı Kararı ile.; Yeniden düzenleme: 24/11/2016-6763/20 md.) Birinci fıkra kapsamı dışında kalan;

a) Firarı kolaylaştırıcı her türlü alet ve malzemeyi,

b) Her türlü saldırı ve savunma araçları ile yangın çıkarmaya yarayan malzemeyi,

c) Alkol içeren her türlü içeceği,

d) Kumar oynanmasına olanak sağlayan eşya ve malzemeyi,

e) 188 inci maddede tanımlanan suçlar saklı kalmak üzere, yeşil reçeteye tabi ilaçları,

f) Kurum idaresince incelenmek üzere alınanlar hariç, mahkemelerce yasaklanmış veya suç örgütlerini temsil eden yayın, afiş, pankart, resim, sembol, işaret, doküman ve benzeri malzemeler ile örgütsel haberleşme araçlarını,

g) Yetkili makamlarca izin verilenler hariç, ses ve görüntü almaya yarayan araçları,

ceza infaz kurumuna veya tutukevine sokan, buralarda bulunduran veya kullanan kişi bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(3) Bir ve ikinci fıkralarda tanımlanan suçların hükümlü veya tutukluların muhafazasıyla görevli kişiler tarafından işlenmesi halinde, verilecek ceza bir kat artırılır.

(4) Bir ve ikinci fıkralarda tanımlanan suçların konusunu oluşturan eşyayı yanında bulunduran veya kullanan hükümlü veya tutuklu, bunu kimden ve ne suretle elde ettiği hususunda bilgi verirse, verilecek ceza yarı oranında indirilir.”

II. İLK İNCELEME

1. Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü hükümleri uyarınca Kadir ÖZKAYA, Hasan Tahsin GÖKCAN, Basri BAĞCI, Engin YILDIRIM, Rıdvan GÜLEÇ, Recai AKYEL, Yusuf Şevki HAKYEMEZ, Yıldız SEFERİNOĞLU, Selahaddin MENTEŞ, İrfan FİDAN, Kenan YAŞAR, Muhterem İNCE, Yılmaz AKÇİL, Ömer ÇINAR ve Metin KIRATLI’nın katılımlarıyla 7/5/2025 tarihinde yapılan ilk inceleme toplantısında dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

III. ESASIN İNCELENMESİ

2. Başvuru kararı ve ekleri, Raportör Muhammed Nuri ÖZGÜR tarafından hazırlanan işin esasına ilişkin rapor, itiraz konusu kanun hükmü, dayanan Anayasa kuralları ve bunların gerekçeleri ile diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüldüğü düşünüldü:

A. Anlam ve Kapsam

3. 5237 sayılı Kanun’un “Özel Hükümler” başlıklı İkinci Kitabı’nın Dördüncü Kısım’ının İkinci Bölümü’nün 267 ila 298. maddelerinde adliyece karşı suçlar düzenlenmiştir. Bu kapsamda yer alan suçlardan biri de anılan Kanun’un 297. maddesinde hükme bağlanan infaz kurumuna veya tutukevine yasak eşya sokma suçudur.

4. Söz konusu maddenin (1) numaralı fıkrasında infaz kurumuna veya tutukevine silah, uyuşturucu veya uyarıcı madde ya da elektronik haberleşme aracı sokan veya bulunduran kişinin iki yıldan beş yıla kadar hapis cezasıyla cezalandırılacağı, bu suçun konusunu oluşturan eşyanın temin edilmesi veya bulundurulması ayrı bir suç oluşturduğu takdirde fikri içtima hükümlerine göre belirlenecek cezanın yarı oranında artırılacağı hüküm altına alınmıştır.

5. Maddenin (2) numaralı fıkrasında (1) numaralı fıkra kapsamı dışında kalan ancak ceza infaz kurumuna veya tutukevine sokulması bulundurulması veya kullanılması suç olan eşyalar (a) ila (g) bentleri arasında sayılmış, söz konusu fiilleri işleyen kişilerin bir yıldan üç yıla kadar hapis cezasıyla cezalandırılacağı öngörülmüştür. Bu bağlamda (2) numaralı fıkranın itiraz konusu (d) bendi uyarınca kumar oynanmasına olanak sağlayan eşya ve malzemenin ceza infaz kurumuna veya tutukevine sokulması da anılan suçun oluşmasına neden olacaktır.

B. İtirazın Gerekçesi

6. Başvuru kararında özetle itiraz konusu kuralda yer alan *olanak sağlayan* kavramının belirsizliğe neden olduğu, kumarın eşyadan ziyade oyunun niteliğiyle ilgili bir

kavram olması nedeniyle her türlü eşya ve malzemeyle kumar oynanmasının mümkün olduğu, kuralın lafzına göre sınırsız sayıda eşya ve malzemenin suçun unsurunu oluşturabileceği belirtilerek keyfî uygulamaları önlemeye yönelik olarak yeterli güvence içermeyen ve kişilerin eylemlerinin sonuçlarını öngörebilmelerine imkân tanımayan kuralın Anayasa'nın 2. ve 38. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

C. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

7. Anayasa'nın 38. maddesinin birinci fıkrasında “*Kimse, işlendiği zaman yürürlükte bulunan kanunun suç saymadığı bir fiilden dolayı cezalandırılmaz.*” denilerek suçta kanunilik ilkesi, üçüncü fıkrasında da “*Ceza ve ceza yerine geçen güvenlik tedbirleri ancak kanunla konulur.*” ifadesine yer verilerek cezada kanunilik ilkesi güvence altına alınmıştır.

8. Anayasa'nın anılan maddesinde yer alan suçta ve cezada kanunilik ilkesi uyarınca hangi fiillerin yasaklandığının ve bu yasak fiillere verilecek cezaların hiçbir kuşkuyla yer bırakmayacak açıklıkta, anlaşılır ve sınırları belirli olarak kanunda gösterilmesi gerekmektedir. Kişilerin yasak fiilleri önceden bilmeleri düşüncesine dayanan bu ilkeyle temel hak ve özgürlüklerin güvence altına alınması amaçlanmaktadır (AYM, E.2020/16, K.2020/33, 25/6/2020, § 15).

9. Suçta ve cezada kanunilik ilkesi Anayasa'nın 13. maddesinde ifade edilen temel hak ve özgürlüklerin ancak kanunla sınırlanabileceğine ilişkin kuralın suç ve cezalar yönünden özel düzenlemesi olarak değerlendirilebilir. Suçta ve cezada kanunilik ilkesi, cezalandırmanın temel haklara etkisinden kaynaklanan önemi nedeniyle zaman içinde bir ceza hukuku kavramı olarak alt ilkeler de içerecek şekilde gelişmiştir (AYM, E.2019/9, K.2019/27, 11/4/2019, § 15). Dolayısıyla suç ve cezada kanunilik ilkesi açısından temel hakları sınırlayan kanunun şeklen var olması yeterli olmayıp yasal kuralların keyfilğe izin vermeyecek şekilde belirli ve öngörülebilir nitelikte olması gerekir.

10. Ceza hukuku; toplumun kültür ve uygarlık düzeyi, sosyal ve ekonomik yaşantısıyla ilgili olduğundan suç ve suçlulukla mücadele amacıyla ceza ve ceza muhakemesi alanında sistem tercihinde bulunulması devletin ceza siyasetiyle ilgilidir. Bu bağlamda hukuk devletinde ceza hukukuna ilişkin düzenlemeler bakımından kanun koyucu; Anayasa'nın temel ilkelerine bağlı kalmak koşuluyla toplumda belli eylemlerin suç sayılıp sayılmaması, suç sayıldıkları takdirde hangi çeşit ve ölçüde ceza yaptırımları veya ceza yaptırımına seçenek yaptırımlarla karşılanacağı, hangi hâl ve hareketlerin ağırlaştırıcı ya da hafifletici öge olarak kabul edileceği gibi konularda takdir yetkisine sahiptir (AYM, E.2023/170, K.2024/96, 4/4/2024, § 13; E.2017/179, K.2018/106, 8/11/2018, § 13).

11. Bununla birlikte kanunun metni, bireylerin hangi somut fiil ve olguya hangi hukuksal yaptırımın veya sonucun bağlandığını belirli bir açıklık ve kesinlikte öngörebilmelerine imkân verecek düzeyde kaleme alınmış olmalıdır. Bu nedenle, belirli bir kesinlik içinde kanunda hangi fiile hangi hukuksal yaptırımın bağlandığının bireyler tarafından bilinmesi ve eylemlerin sonuçlarının öngörülebilmesi gerekir (AYM, E.2021/28, K.2024/11, 15/1/2024, § 210; E.2013/28, K.2013/106, 3/10/2013).

12. Ceza infaz kurumları ve tutukevlerinin, özgürlüğü mahkeme kararıyla kısıtlanan kişilerin tutulduğu ve devletin kontrolü altındaki özel alanlar olması nedeniyle bu alanlarda

düzenin, güvenliğin ve disiplinin sağlanması gerektiği açıktır. İtiraz konusu kuralla kumar oynanmasına elverişli eşya veya malzemenin bu kurumlara sokulması, buralarda bulundurulması ve kullanılması fiili suç olarak öngörülmek suretiyle anılan kurumlarda çıkabilecek ve asayiş bozabilecek eylemlerin önlenerek bu yerlerde disiplinin sağlanmasının amaçlandığı anlaşılmaktadır.

13. Ceza infaz kurumu ve tutukevlerine kumar oynanmasına elverişli eşyanın sokulmasını, buralarda bulundurulmasını veya kullanılmasını yasaklayan kuralın şekli anlamda bir kanun hükmü olduğu ve erişilebilir olduğu hususunda tereddüt bulunmamaktadır. Bununla birlikte kuralın belirli olduğunun söylenebilmesi için uygulamada ortaya çıkacak sonuçların da öngörülebilir nitelikte olması gerekir. Bu itibarla kuralın idarenin Anayasa ile korunan temel haklara yönelik keyfi müdahalelerine karşı koruyucu önlem içerip içermediği belirlenmelidir.

14. Kumar oynanmasına elverişli eşya ve malzemenin somut olayın şartlarına göre değişiklik gösterebileceği dikkate alındığında söz konusu eşya ve malzemelerin kanun metninde tek tek belirlenmesi zorunluluğundan söz edilemez. Bu durum kanun yapma tekniğinin doğasından kaynaklanmaktadır. Zira kanun hükümlerinin genel olması, somut olayın özelliğine göre değişen durumlara karşı tüm çözümleri bünyesinde barındırmasını sağlama, bir başka ifadeyle hükmün amacına uygun bir şekilde sonuca ulaştırabilecek herhangi bir çözümü dışlamasını önleme ihtiyacından kaynaklanmaktadır. Bu itibarla kanunun hangi eylemin suç veya kabahat teşkil ettiğinin ve bu eyleme bağlanan yaptırımın ne olduğunun, belli bir açıklık ve kesinlikle öngörülebilmesine imkân verecek şekilde kaleme alınmış olması, kanunilik ilkesinin sağlanması bakımından yeterlidir (benzer yönde değerlendirmeler için bkz. AYM, E.2023/25, K.2024/139, 23/7/2024, § 15; E.2024/61, K.2024/209, 5/12/2024, § 13).

15. Ceza yaptırımına ilişkin düzenlemelerin öngörülebilirliği ve erişilebilirliği hususundaki öncelikli ölçüt, hangi eylemlere ne tür ceza verileceğinin, bu kapsamda yargı mercilerince belirli sınırlar içinde kalınarak yapılacak yorumun hukuki yardım vasıtasıyla da olsa kişilerce bilinmesinin ve öngörülebilmesinin sağlanmasıdır. Bu bağlamda tüm ayrıntıların düzenleme içinde yer alması şart olmayıp bazı muhtemel belirsizliklerin yargısal yorumla zamanla açıklanıp aydınlatılması mümkündür. Bu konuda önemli olan yorumla ulaşılan sonucun, eylemin özü açısından tutarlı ve makul şekilde kabul edilebilir nitelikte olmasıdır (*Efendi Yıldız* [1. B.], B. No: 2013/1202, 25/3/2015, § 34). Başka bir ifadeyle kuralın yargı mercilerince belli sınırlar içinde, objektif kabul edilebilir bir şekilde yorumlanmaya elverişli nitelikte olması gerekmektedir.

16. Kuralda yer alan kumar oynanmasına olanak sağlayan eşya veya malzemeden ne anlaşılması gerektiği ve bu kapsamda hangi eşya ve malzemenin kumar oynanmasına elverişli olduğunun yargısal yorumla belirlenebileceği açıktır. Ayrıca söz konusu eşyanın suç kapsamında yer alıp almadığına ilişkin olarak mahkemelerce yapılacak değerlendirmelerin kanun yolunda denetlenmesine engel bir durum da bulunmamaktadır.

17. Bu itibarla kumar oynanmasına olanak sağlayan eşya veya malzemenin niteliğinin her somut olayın koşulunda kanunun amacına uygun olarak objektif ölçütlerle tespit edilebileceği gözetildiğinde kuralın belirsiz ve öngörülemez nitelikte olduğu

söylenemez. Dolayısıyla kuralda suçta ve cezada kanunilik ilkesine aykırı bir yön bulunmamaktadır.

18. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın 38. maddesine aykırı değildir. İtirazın reddi gerekir.

Kuralın Anayasa'nın 2. maddesine de aykırı olduğu ileri sürülmüş ise de bu bağlamda belirtilen hususların Anayasa'nın 38. maddesi bağlamında yapılan değerlendirmeler kapsamında ele alınmış olması nedeniyle Anayasa'nın 2. maddesi yönünden ayrıca bir inceleme yapılmasına gerek görülmemiştir.

IV. HÜKÜM

26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 297. maddesinin 24/11/2016 tarihli ve 6763 sayılı Kanun'un 20. maddesiyle yeniden düzenlenen (2) numaralı fıkrasının (d) bendinin Anayasa'ya aykırı olmadığına ve itirazın REDDİNE 10/7/2025 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan
Kadir ÖZKAYA

Başkanvekili
Hasan Tahsin GÖKCAN

Başkanvekili
Basri BAĞCI

Üye
Engin YILDIRIM

Üye
Rıdvan GÜLEÇ

Üye
Recai AKYEL

Üye
Yusuf Şevki HAKYEMEZ

Üye
Yıldız SEFERİNOĞLU

Üye
Selahaddin MENTEŞ

Üye
İrfan FİDAN

Üye
Muhterem İNCE

Üye
Yılmaz AKÇİL

Üye
Ömer ÇINAR

Üye
Metin KIRATLI